

Bacheloroppgave

IDR600 Sport Management

Gode spillere får alt - resten blir bare oversett?

Martin Fredriksen Gulbrandsen

Totalt antall sider inkludert forside: 35

Molde, 26.05.2016

Obligatorisk egenerklæring/gruppeerklæring

Den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk. Erklæringen skal bevisstgjøre studentene på deres ansvar og hvilke konsekvenser fusk kan medføre. Manglende erklæring fritar ikke studentene fra sitt ansvar.

Du/ dere fyller ut erklæringen ved å klikke i ruten til høyre for den enkelte del 1-6:		
1.	Jeg/vi erklærer herved at min/vår besvarelse er mitt/vårt eget arbeid, og at jeg/vi ikke har brukt andre kilder eller har mottatt annen hjelp enn det som er nevnt i besvarelsen.	☒
2.	Jeg/vi erklærer videre at denne besvarelsen: <ul style="list-style-type: none">• ikke har vært brukt til annen eksamen ved annen avdeling/universitet/høgskole innenlands eller utenlands.• ikke refererer til andres arbeid uten at det er oppgitt.• ikke refererer til eget tidligere arbeid uten at det er oppgitt.• har alle referansene oppgitt i litteraturlisten.• ikke er en kopi, duplikat eller avskrift av andres arbeid eller besvarelse.	☒
3.	Jeg/vi er kjent med at brudd på ovennevnte er å <u>betrakte som fusk</u> og kan medføre annullering av eksamen og utestengelse fra universiteter og høgskoler i Norge, jf. Universitets- og høgskoleloven §§4-7 og 4-8 og Forskrift om eksamen §§14 og 15.	☒
4.	Jeg/vi er kjent med at alle innleverte oppgaver kan bli plagiatkontrollert i Ephorus, se Retningslinjer for elektronisk innlevering og publisering av studiepoenggivende studentoppgaver	☒
5.	Jeg/vi er kjent med at høgskolen vil behandle alle saker hvor det forligger mistanke om fusk etter høgskolens retningslinjer for behandling av saker om fusk	☒
6.	Jeg/vi har satt oss inn i regler og retningslinjer i bruk av kilder og referanser på biblioteket sine nettsider	☒

Publiseringsavtale

Studiepoeng: 15

Veileder: Oskar Solenes

Fullmakt til elektronisk publisering av oppgaven

Forfatter(ne) har opphavsrett til oppgaven. Det betyr blant annet enerett til å gjøre verket tilgjengelig for allmennheten (Åndsverkloven, §2).

Alle oppgaver som fyller kriteriene vil bli registrert og publisert i Brage HiM med forfatter(ne)s godkjenning.

Oppgaver som er unntatt offentlighet eller båndlagt vil ikke bli publisert.

Jeg/vi gir herved Høgskolen i Molde en vederlagsfri rett til å gjøre oppgaven tilgjengelig for elektronisk publisering:

ja nei

Er oppgaven båndlagt (konfidensiell)?

ja nei

(Båndleggingsavtale må fylles ut)

- Hvis ja:

Kan oppgaven publiseres når båndleggingsperioden er over?

ja nei

Er oppgaven unntatt offentlighet?

ja nei

(inneholder taushetsbelagt informasjon. Jfr. Offl. §13/Fvl. §13)

Dato: 26.05.2016

Forord

Det å skrive om differensiering i fotballen har vært både lærerikt og spennende. Kjente personligheter innen trøndersk fotball har stått fram og ytret sine meninger om emnet, noe som i aller høyeste grad har økt mitt forståelsesnivå av prinsippet om differensiering.

Jeg ønsker å benytte anledningen til å rette en stor takk til Hugo Pereira, Frank Robert Saltvik, Mads Rino Pettersen og Tarjei Nerbø Smågesjø som alle har tatt seg tid til å delta i denne undersøkelsen. De er alle ekstremt kompetente, og har opptrådd både imøtekommende og behjelpelige.

Min veileder Oskar Solenes fortjener også en stor takk for god hjelp med oppbygging av teksten gjennom hele skriveprosessen.

Sammendrag

Problemområde: Om man skal behandle spillerne på et fotballag likt eller ulikt kan oppleves som en problemstilling for mange trenere. Denne undersøkelsen tar derfor utgangspunkt i å belyse om trenere i barne-/og ungdomsfotballen differensierer, og eventuelt hvordan de differensierer.

Teoretisk rammeverk: Differensiering handler om å tilpasse aktiviteten etter enkeltindividene, noe som kan oppleves som utfordrende i en lagidrett som fotball. Det finnes seks forskjellige typer ferdigheter man burde se etter når man skal identifisere talent i fotballen.

Metode: Det ble benyttet en kvalitativ metode, der fire forskjellige personer som jobber med fotball til vanlig ble intervjuet. Resultatet tar derfor utgangspunkt i hva disse personene forteller om problemområdet.

Resultat: Differensiering er til for å gi spillerne utfordringer tilpasset eget nivå, og benyttes både for at de beste skal nå et høyere nivå og for at de antatt dårligste skal føle mestring. De beste blir ofte selektert ut av topplagene fordi de har bedre spillforståelse og grunnteknikk enn de andre.

Konklusjon: Alle trenere i barne-/og ungdomsfotballen differensierer, men sannsynligheten for at de ikke er beviste på at de gjør det, eller hvorfor er stor. Fotballen er veldig kompleks, men ferdigheter som spillforståelse og grunnteknikk har vist seg å være sentrale i seleksjonsprosessen til topplagene.

Stikkord: Grunnverdier, differensiering, jevnbyrdighet, selektering, ferdigheter.

1.0	Innledning	1
2.0	Teoretisk rammeverk.....	2
2.1	Tre grunnverdier i ungdoms fotballen	2
2.2	Differensiering.....	2
2.3	Selektering	4
2.4	Ferdigheter.....	4
3.0	Metode.....	8
3.1	Den kvalitative metoden.....	8
3.2	Åpent individuelt intervju	9
3.3	Utvalg av enheter.....	9
3.4	Intervjuene	10
3.5	Tolking av data	11
3.6	Forskningsetikk	11
3.7	Mangler i oppgaven.....	12
4.0	Resultat	13
4.1	Om respondentene	13
4.2	Differensiering.....	13
4.3	Ferdigheter.....	18
5.0	Diskusjon.....	20
5.1	Differensiering.....	20
5.2	Ferdigheter.....	22
6.0	Konklusjon.....	24
7.0	Referanseliste.....	26

Liste av bilder

Bilde 1- Ferdigheter.....	5
---------------------------	---

Liste av tabeller

Tabell 1- Metoder for differensiering.....	14
--	----

1.0 Innledning

I løpet av de siste tretti årene har norsk fotball tredoblet sin aktivitet, og i 2012 var det 369 165 spillere i aktivitet fordelt på 28 146 lag. Denne enorme veksten har gitt klubbene store muligheter til å få en økt mengde av både menneskelige og økonomiske ressurser, noe som er med på å styrke fotballens posisjon som særiddrett i Norge (Norges Fotballforbund 2013). Men denne enorme veksten har også bydd på utfordringer. I følge Norges Fotballforbund (2013) er målet at aktiviteten skal oppleves som likeverdig, trygg og tilpasset for alle i barne-/og ungdomsfotballen uavhengig av om man er 6 eller 14 år.

Barne-/og ungdomsfotballen i Norge inkluderer alle som spiller fotball i aldersklassene 6 - 19 år (Norges Fotballforbund 2009), og målet for Norges Fotballforbund (NFF) er å tilrettelegge for et fornuftig aktivitetsnivå for alle årstrinnene. Noen spillere ønsker å spille en gang i uka, mens andre ønsker å spille heletiden (Norges Fotballforbund 2013). Et lag består av flere individer der hvert enkelt individ har sine egne mål og ambisjoner. I følge Bergo, Johansen, Larsen & Morisbak (2011) er det ofte slik at de beste spillerne har høyere ambisjoner enn resten av laget, og krever derfor i mange tilfeller større utfordringer både på kamp og på trening, noe som kan by på utfordringer når man skal tilpasse aktiviteten etter enkeltpersoner. Spørsmålene da blir, hvordan skal man tilrettelegge slik at alle får oppfylt sine behov, i hvor stor grad skal man tilpasse aktiviteten etter hver enkelt spiller, og hva er det som gjør at noen spillere regnes som mer talentfulle enn andre? Alt dette har ledet meg til følgende problemstilling.

«Hvordan praktiserer trenere differensiering i barne-/og ungdomsfotballen?»

For å besvare dette spørsmålet har jeg vært i kontakt med fire personer som jobber med fotballen daglig, for å høre deres meninger om emnet. De ble intervjuet en og en, slik at de fikk sagt nøyaktig hva de mente om Resultatet fra undersøkelsen baseres derfor på svarene fra disse fire respondentene.

2.0 Teoretisk rammeverk

2.1 Tre grunnverdier i ungdomsfotballen

Det finnes forskjellige motiver for å bedrive fotball i Norge. Noen ønsker å spille for å bli gode, mens de aller fleste spiller fotball enten fordi det er gøy, fordi det er sosialt, eller for å holde seg i ok form. Målet til NFF er i utgangspunktet å gi et tilfredsstillende tilbud til alle som driver med fotball i Norge, noe som kan være krevende da motivene for å bedrive fotball er så forskjellige (Norges Fotballforbund 2009). NFF har derfor utviklet tre grunnverdier for spillere i ungdomsfotballen. Den første er medbestemmelse, som er at spillerne skal være med å bestemme hvordan ting skal gjøres. Den andre er differensiering, som omhandler å tilrettelegge og å tilpasse aktiviteten etter hver enkelt spillers behov. Den siste er breddeformelen: trygghet + mestring = trivsel (Flem 2009).

2.2 Differensiering

Et fotballag består av mange forskjellige enkeltindivider. Det sies at treneren på en side skal lede ei gruppe der alle i utgangspunktet skal behandles etter samme lover og regler slik at det blir likt for alle. På en annen side sies det at treneren skal se enkeltindividene i gruppa og tilpasse treningene etter dem, altså at alle skal behandles ulikt. Et av dilemmaene en trener kan oppleve er det å behandle alle likt, men samtidig ulikt (Norges Fotballforbund 2013). Et eksempel på dette kan være differensiering på trening og i kamp. Differensiering handler om å drive forskjellsbehandling, slik at spillerne får aktiviteten tilpasset eget nivå. (Norges Fotballforbund 2013).

Ifølge Larsen (2016) kan et enkelt ord eller uttrykk tolkes på flere forskjellige måter. Det kan bevist misforståes (vedkommende forsøker bevist å tolke ordet på en annen måte), ha ulik betydning i forskjellige settinger (i hverdagen kan det bety en ting, mens i fotballverden kan det bety noe annet), eller det kan rett og slett ha uklart innhold. Differensiering er et ord som ofte kan oppfattes på forskjellige måter og for at effekten av differensiering i fotballen skal kunne diskuteres nærmere, er det viktig at man oppnår en felles forståelse for hva begrepet egentlig innebærer (Larsen 2016).

Ifølge Roaas (2011) handler differensiering om tilpasning og tilrettelegging. Det å behandle spillere ulikt ved å gi dem utfordringer tilpasset deres eget nivå er helt sentralt innen dette tema. Tilpasningen gjelder ikke bare for de som har kommet lengst i

utviklingen, men også for de som henger litt etter. Tanken om at alle skal behandles likt er ifølge Norges Fotballforbund (2013) i mange tilfeller problematisk i fotballen. Det at alle skal få de samme utfordringene, for den samme aktiviteten, utvikle seg med samme hastighet og på samme måte kan føre til problemer både for treneren og for spillerne (Norges Fotballforbund 2013). Larsen (2016) argumenterer med at «Differensiering handler om å drive positiv forskjellsbehandling». Han mener at det skal differensieres og forklarer dette med at spillere utvikler seg i forskjellig hastighet og har derfor forskjellige behov (Larsen 2016). Differensiering har blitt kritisert av blant andre Slack & Parent (2006, 223) som skriver at «jo mer en sports organisasjon differensierer, desto større er sannsynligheten for konflikt fordi det oppstår større forskjeller mellom undergruppene».

Ifølge Ronglan (2008) er differensiering former for oppsplitting eller utskilling av aktiviteter eller utøvere. Det å differensiere på trening innebærer at spillerne skal få utfordringer tilpasset egne forutsetninger, noe som i mange tilfeller kan være vanskelig i en lagidrett som fotball kontra individuelle idretter (Norges Fotballforbund 2013). I en treningssituasjon kan dette for eksempel gjøres ved å la de antatt beste spillerne spille sammen, og de antatt dårligste spille sammen. Det vil alltid være noen spillere som er bedre enn andre, det betyr ikke at de beste skal bli prioritert og ikke de dårligste, men at alle skal få møte spillere på sitt eget nivå (Slack & Parent 2006; Roaas 2011). Andre måter å differensiere på kan for eksempel være spillersamtaler og hospitering der spillere i perioder får trene med lag i høyere aldersklasser, eller en form for sonesamling der de beste spillerne fra kretsen trener sammen for å få matching på eget nivå (Norges fotballforbund 2010).

Kampen er for mange ukas høydepunkt. Et differensiert kamptilbud tilsier at lagene skal spille mot andre lag som ligger omtrent på deres nivå, det vil si at kampene noen ganger ender med seier, noen ganger uavgjort, og noen ganger blir det tap (Norges Fotballforbund 2013). Teori tilsier at det å vinne kamper gir motivasjon til spillerne, mens det å tape kamper ofte kan virke litt demotiverende. På en annen side kan det å spille mot lag som er bedre enn eget lag gjøre at spillerne får noen å strekke seg etter, mens det å spille mot lag som i utgangspunktet er dårligere kan føre til at laget ikke får nok utfordringer og dermed mindre framgang (Norges Fotballforbund 2013).

Et problem alle trenere støter på er relatert til laguttak og hvor mye spilletid hver enkelt spiller skal få. De fleste spillerne ønsker å spille kamp framfor å sitte på benken noe som kan føre til vanskeligheter for trenerne, da det i de fleste tilfeller vil være noen som må starte på benken. Ifølge Norges Fotballforbund (2013) har treneren i slike situasjoner tre valg. Det første valget er å gi alle spillerne omtrent like mye spilletid ved å gjøre bytter underveis. Det andre valget er å la de beste spille hele tiden for å oppnå best mulig resultat, mens det tredje vil være noe imellom der de beste spiller mest, men at de andre også får litt spilletid (Norges Fotballforbund 2013). Larsen (2016) skriver at det å la de beste spille hele tiden (alternativ to) er det samme som å drive med selektering.

2.3 Selektering

Selektering handler i stor grad om at en spiller blir valgt framfor en annen basert på ferdigheter (Gil, Gil, Ruiz, Irazusta & Irazusta 2007). Larsen (2016) skriver at selektering og differensiering er to forskjellige ting, og at selektering for eksempel kan være å dele treningsgruppa inn i to eller tre nivå og la dem trene på ulike steder eller på ulike tidspunkt, det kan være å dele gruppa inn i flere nivå for så å la dem spille separert hele tiden, det å kjøre ekstra treninger for de antatt beste, eller det å generelt gi noen et mer eksklusivt tilbud enn andre (Larsen 2016).

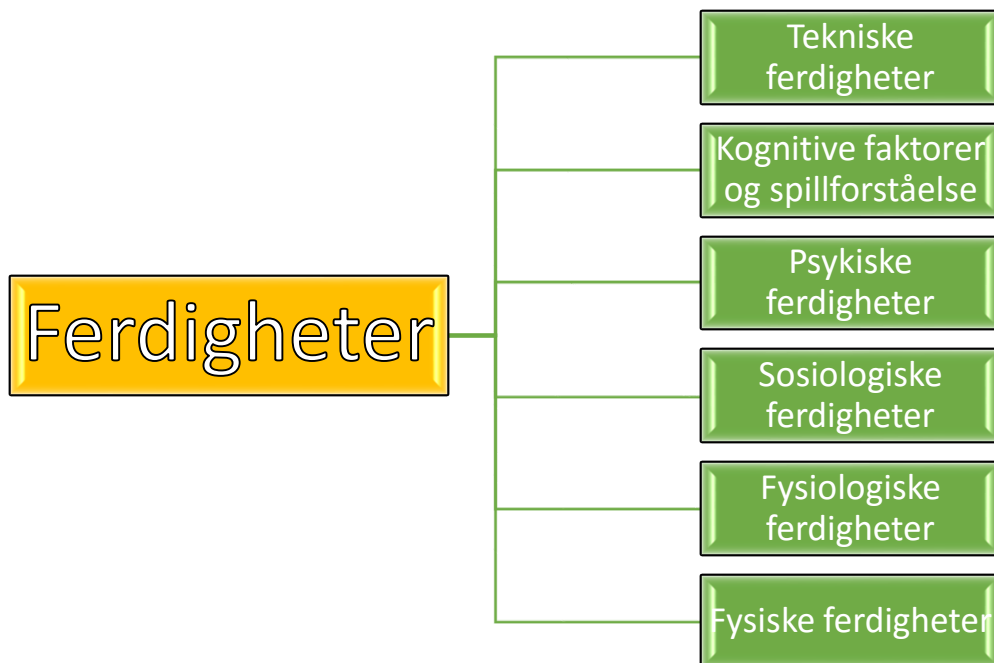
Hensikten med selektering er å prioritere de beste spillerne i stor grad, slik at de skal få et best mulig tilbud, der de blir tett oppfulgt av trenere og eventuelt støtteapparat og får konkurrert med andre spillere som er like gode som dem selv. Baktanken med dette er å gjøre de beste spillerne enda bedre for å heve nivået på toppidretten (Gil et al 2007).

2.4 Ferdigheter

Fotballspillere i dag blir målt etter flere forskjellige typer ferdigheter, og forskning viser ifølge Vrljic & Mallett (2008) at det i hovedsak finnes seks forskjellige typer det burde sees etter i en slik seleksjonsprosess. Disse typene er tekniske ferdigheter, psykiske ferdigheter, kognitive faktorer og spilleforståelse, sosiologiske ferdigheter, fysiologiske ferdigheter, og fysiske ferdigheter. For at fotballtreningene skal bli mest mulig optimal, burde treneren ha en viss formening om hvilke typer ferdigheter det burde fokuseres på (Vrljic & Mallett 2008). Dreier, Morisbak & Skarsfjord (2009, 11) skriver at

«fotballferdighet er hensiktsmessige handlingsvalg og handlinger – for å skape og utnytte spillsituasjoner til fordel for eget lag».

Bilde 1. Ferdigheter (bildet baseres på teori fra Vrljic og Mallett 2008).

I følge Bergo et al (2015, 68) kan teknikk defineres som «spillerens løsning av en bevegelsesoppgave». Når vi snakker om tekniske ferdigheter i fotball, snakker vi ikke bare om én teknikk, men om mange forskjellige typer teknikker. Nils Johan Semb kategoriserer disse typene teknikker under tilslags-, mottaks-, headings-, og dribblingsteknikker (sitert i Bergo et al 2015, 68). For å komme med et eksempel på en av disse kan tilslagsteknikker være pasninger eller skudd, dette kan igjen utføres med strak vrist/innside/utside av fot, det kan være en chip, brassespark osv. (Huijgen, Elferink-Gemser og Visscher 2013). Det som er felles for alle typer tekniske ferdigheter er at de burde utføres med god presisjon og høyt tempo for at resultatet skal bli best mulig (Russell & Kingsley 2011).

Eksempelet mitt vedrørende tilslagsteknikk er kun teoretisk, og i en kampsituasjon vil nok aldri spilleren velge teknikk utfra en sannsynlighetsvurdering. Dette betyr at valget til spilleren ikke nødvendigvis behøver å være det mest hensiktsmessige i situasjonen (Bergo et al 2011), noe som leder oss videre til neste avsnitt som går på spillforståelse og beslutningstaking.

Spillerens spillforståelse har ifølge Williams & Reilly (2000) stor innflytelse på de kognitive faktorene som forventninger og beslutningstaking. De største talentene er ifølge forskning bedre enn andre jevnaldrende til å; a) gjenkjenne og minnes spillemønstre raskere og mer nøyaktig; b) bedre til å forutse handlingene til sine motstandere i forskjellige situasjoner på banen; c) velger ofte mer effektive og hensiktsmessige løsninger (Williams & Reilly 2000).

Ifølge Baker, Cote & Abernethy (2003) er beslutningstaking ofte påvirket av psyken til spilleren, hvilket betyr at det er sterke linker mellom psykiske ferdigheter og kognitive faktorer og spillforståelse. Baker, Cote & Abernethy (2003, 14-15) definerer beslutningstaking som «evnen til å oppfatte viktig informasjon fra spillmiljøet, tolke denne informasjonen, og deretter velge hensiktsmessig respons».

Forskning på psykiske ferdigheter viser ifølge Williams & Reilly (2000) at sannsynligheten for at erfarne fotballspillere opplever negative følelser som angst, og dårlig selvtillit er mindre enn hos de mer uerfarne spillere. Williams & Reilly (2000) skriver også at talentfulle spillere ofte har personlighetstrekk som tilsier at de er åpne for læring/trening, og at de har et stort konkurranseinstinkt.

Det viser seg også at de spillerne som blir sett på som talentfulle, ofte opplever mindre av følelser som aggresjon, ekstraversjon, sensasjon-søkende og nevrotisme. Høy selvtillit, konsentrasjon, og indre motivasjon er eksempler på psykiske ferdigheter som talentfulle spillere ofte har høy grad av sammenlignet med andre jevnaldrende (Bloom & Sosniak 1985; Williams & Reilly 2000).

Ifølge Williams & Reilly (2000) legger sosiologisk forskning stor vekt på hvilke innflytelse miljøet rundt spillerne har på talentutviklingen. For en spiller kan sosiologiske ferdigheter være det å ha god lagmoral, flink til å kommunisere, og å opptre støttende ovenfor medspillere. Williams & Reilly (2000) skriver videre at forskjellige variabler som har innflytelse på denne typen ferdigheter kan være for eksempel spillerens følelser, attityde, tro og verdier.

Fotball er et lagspill, noe som setter store krav til sosiologiske ferdigheter for å skape godt samhold i teamet. Ronglan (2008, 64) definerer et team på følgende måte:

*Et team er et mindre antall personer med komplementære ferdigheter som er
helljertet engasjert i samme hensikt, prestasjonsmål og arbeidsmåte, og som etter
hvert påtar seg et gjensidig ansvar for dette (Rongland 2008, 64).*

Ifølge Jankovic, Matkovic, og Matkovic (1997) er det gjort forskning som beviser at de ungdomsspillerne som presterer best generelt gjør det bedre enn andre jevnaldrende på forskjellige fysiologiske tester. Dette kan være for eksempel hurtighet, vertikale hopp, hjerte volum og VO2 max (Jankovic, Matkovic, og Matkovic 1997). Panfil, Naglak, Bober & Zaton (1997) gjorde et studie av de regnet som suksessfulle 16-åringer versus mindre suksessfulle 16-åringer. De suksessfulle ungdommene testet her klart bedre i løping og hopping, noe som tyder på at fysiologiske ferdigheter er klart linket opp imot gode prestasjoner på banen (Panfil et al 1997). Moderne fotball spilles ifølge Williams, Lee og Reilly (1999) i et høyere tempo enn for 10 år siden. Det er derfor sannsynlig at fysiologiske ferdigheter i form av løpskapasitet har fått større betydning i den moderne fotballen.

Ifølge Vrljic & Mallett (2008) kan fysiske ferdigheter være for eksempel, muskelstyrke, høyde, vekt og smidighet. Helsen, Starkes, & Van Winckel (2000) gjorde et studie av Belgiske fotballspillere i alderen 11-12 år, som beviste at spillerne som konkurrerte på det høyeste nasjonale nivået i Belgia i gjennomsnitt veide 39.4 ± 4.5 kg, og var 147.4 ± 0.5 høye. Til sammenligning veide spillerne på lavere og mer regionalt nivå 32.6 ± 4.2 kg, og var 143.6 ± 5.9 cm høye (Helsen, Starkes, & Van Winckel 2000). Mye tyder derfor på at de som blir ansett som de beste spillerne ofte har bedre fysiske forutsetninger enn andre.

3.0 Metode

Strauss & Corbin (1990, 4) definerer metodikk som «en måte å tenke på og studere sosial virkelighet». I følge Jacobsen (2005) finnes det i hovedsak to forskjellige kjente typer tilnærming til innsamling av data. Disse typene kalles kvalitativ og kvantitativ metode. Bryman (2006) presenterer også en tredje metode som kalles blandede metoder, som er en mer formalisert tilnærming til undersøkelsen, der den kvalitativ og den kvantitativ metoden kombineres. Dette betyr at ved valg av metode finnes det to hovedtyper å velge mellom samt blandede metoder.

Formålet med denne undersøkelsen er å kartlegge hvordan differensiering praktiseres i barne-/og ungdomsfotballen, og eventuelt å komme fram til hvordan det burde praktiseres. Selv om en kvantitativ undersøkelse av mange trenere på aldersbestemte lag kunne vært interessant, har denne undersøkelsen tatt utgangspunkt i en kvalitativ tilnærming. Dette trekker fram den enkelte respondentens syn på emnet i stor grad, noe som gir en god forståelse av differensiering i fotballen.

3.1 Den kvalitative metoden

Den kvalitative metoden kan defineres som «enhver form for forskning som forskeren ikke kom frem til ved hjelp av statistiske prosedyrer eller andre former for kvantifisering» (Strauss & Corbin 1990, 4). Carey, Morgan & Oxtoby (1996) forklarer at det å stille åpne spørsmål er helt sentralt innen den kvalitative metoden. Åpne spørsmål har vist seg å være svært nyttig når forskerne forsøker å svare på vanskelige problemstillinger der spørsmålet ikke har noe fasitsvar (Carey, Morgan & Oxtoby 1996). Dette gjør at metoden egner seg godt til denne undersøkelsen, da det ikke er noe klart svar på hvordan det skal tilrettelegges for utvikling i idretten (Norges Fotballforbund 2013).

Den kvalitative metoden legger svært få begrensninger på hva respondenten kan si, og er derfor veldig åpen for resultater som er annerledes enn hva man først hadde tenkt, den gir muligheten til å i stor grad kunne gå tilbake og kritisk analysere situasjoner, den gjør det lettere å gjenkjenne tendensen i utviklingen, har høy grad av fleksibilitet, og er åpen for nyttig kritikk (Strauss & Corbin 1990). Som datainnsamlings metode har jeg valgt åpne individuelle intervjuer, som ifølge Jacobsen (2005) er den vanligste datainnsamlingsmetoden innenfor den kvalitative metoden (viser til intervju guide under

punkt 8.1)

3.2 Åpent individuelt intervju

Jacobsen (2005) skriver at det åpne individuelle intervjuet kjennetegnes ved at undersøkeren snakker med respondenten som i en vanlig dialog. Denne typen intervju kan for eksempel foregå over telefon, e-post, eller internett, men i denne undersøkelsen vil det være et vanlig intervju som foregår ansikt til ansikt. Denne typen undersøkelse er veldig relevant når vi er interessert i hva det enkelte individet sier, og når relativt få enheter undersøkes. (Jacobsen 2005). I dette tilfellet undersøkes kun fire enheter, noe som gjør et åpent individuelt intervju veldig relevant.

Det finnes forskjellige fordeler og ulemper ved å utføre et åpent individuelt intervju. Fordelene er for det første at forskeren har muligheten til å stille åpne spørsmål, noe som gir rom for uventede svar (Jacobsen 2005, Jacobsen 2015). For det andre gir det muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål for å oppnå mer detaljerte svar. For det tredje får forskeren muligheten til å observere kroppsspråk og atferden til vedkommende underveis i intervjuet (Jacobsen 2005).

Ulempene vil være at den som gjennomfører intervjuet kan påvirke svarene til respondenten, gjerne i form av at vedkommende svarer det man tror forskeren vil at man skal svare. Dette kalles undersøkelseeffekten (Jacobsen 2005). For å unngå dette ble tre av fire av intervjuene gjennomført på respondentens kontor, noe som kan føre til at vedkommende opplever større grad av trygghet til å ytre sine egne meninger, slik at vi i stor grad unngikk undersøkelseeffekten. Det å gjennomføre et åpent individuelt intervju krever også at man bruker mye tid på å analysere data, noe som ofte fører til at man ikke har mulighet til å undersøke like mange enheter.

3.3 Utvalg av enheter

Da jeg skulle velge ut enheter til undersøkelsen, valgte jeg å følge Jacobsens (2000) 3 steg. Steg 1 var å skaffe en oversikt over de jeg ønsket å undersøke. Steg 1 gir en grov oversikt over mulige respondenter, noe som i dette tilfellet var alle personer som jobbet innen fotballen daglig. I steg 2 delte jeg inn i undergrupper, som ble trenere, sportslig ledere og andre som jobber med spillerutvikling på generell basis. I steg 3 valgte jeg ut

respondentene (Jacobsen 2000). Resultatet av dette førte meg fram til fire respondenter. Disse respondentene ble; Hugo Pereira som er trener for Rosenborg G16, Mads Rino Pettersen, jobber som trener for Trondheims-Ørn U20, Frank Robert Saltvik som er sportslig leder for Ranheim breddefotball, og Tarjei Nerbø Smågesjø som er spillerutvikler i NFF Trøndelag for ungdom i alderen 13-16 år.

Dette gir en strategisk tilnærming til undersøkelsen der Smågesjø på mange måter er en overordnet person, som kan snakke generelt om temaet. Pereira og Pettersen kan uttale seg om hvordan differensiering praktiseres i toppklubbene i Trøndelag på dame og herresiden, mens Saltvik representerer breddefotballen for begge kjønn i en av de største klubbene i Trøndelag basert på antall medlemmer. Saltvik har også stor innflytelse på Ranheim topp. I tillegg gir undersøkelsen synspunkt fra både NFF Trøndelag, trenere og en sportslig leder.

3.4 Intervjuene

Det hele begynte med at jeg møtte opp på kontoret til min første respondent Tarjei Nerbø Smågesjø for å planlegge et intervju. Da vi planla tidspunkt for intervjuet var Smågesjø imidlertid meget imøtekommende, og hjalp meg samtidig å komme i kontakt med de andre respondentene, slik at jeg visste nøyaktig hvem som skulle undersøkes da jeg begynte planleggingsfasen til intervjuene. Dette ga meg fire forskjellige respondenter, noe som øker validiteten til undersøkelsen. Før intervjurunden forberedte jeg 16 åpne spørsmål, der respondentene fikk muligheten til å fortelle nøyaktig hva de mente om det respektive emnet. Alle fikk i utgangspunktet de samme spørsmålene, og oppfølgingsspørsmål ble stilt kontinuerlig.

Til mine to første intervju møtte jeg Smågesjø og Pettersen separat på Lerkendal stadion i Trondheim. Det tredje intervjuet var med Pereira, og ble avholdt på Pereiras kontor i brakka på Lerkendal, mens det fjerde intervjuet ble gjennomført i klubbhuset til Ranheim med Frank Robert Saltvik. Under samtlige av intervjuene satte jeg alene i et rom med den enkelte respondenten for å unngå påvirkning og forstyrrelser utenfra.

Respondentene ble først spurt om deres bakgrunn og nåværende rolle, før vi gikk relativt fort over på hoveddelen som omhandlet differensiering. Avslutningsvis fikk respondentene muligheten til å fortelle hvilke ferdigheter de mente var de viktigste i dagens fotball, og

hvorfor disse ferdighetene var de viktigste. Alle intervjuene tok mellom 30 minutter og 1 time, og opptaksenhet ble benyttet hele veien.

3.5 Tolking av data

Etter at all dataen var samlet inn skrev jeg ned alt som ble sagt mens jeg hørte gjennom lydopptakene fra intervjuene. Jacobsen (2015) skriver at man burde sile ut det uviktige fra intervjuene, slik at man kun står igjen med relevant data når analyseringsprosessen begynner. Det er nødvendig å tolke data for å kunne legge mening i resultatene, og ifølge Jacobsen (2005) kan dette gjøres enten ved å bruke teori eller gjennom sammenligning. Jeg har her valgt å sammenligne svarene fra mine respondenter for å se om det fantes likheter i svarene jeg fikk inn.

Som nevnt finnes det flere forskjellige typer ferdigheter i fotballen, og for å legge mening i resultatene har jeg gjort en empirisk sammenligning i et forsøk på å sette svarene inn i en større sammenheng. I følge Jacobsen (2005) kan dette gjøres ved å sammenligne hvilke ferdigheter som er viktige nå kontra hva som var viktig før, slik at utviklingen i idretten kommer i lyset ved at resultatene blir satt inn i en større tidsmessig ramme.

Til slutt ble svarene jeg fikk inn fra intervjuene sammenlignet med teori for å øke forståelsesnivået. Jacobsen (2005) skriver at det å benytte seg av flere ulike teorier når man sammenligner svarene kan øke forståelsesnivået, hvilket er årsaken til at jeg har benyttet ulike teorier under oppbyggingen av teorigrunnet før undersøkelsen ble utført.

3.6 Forskningsetikk

Innen forskningen finnes det forskjellige forskningsetiske regler som er til for å verne respondenten, slik at han/hun unngår forskjellige ugunstige situasjoner (Jacobsen 2005). Forskeren må vise respekt for menneskeverd, både ovenfor de som studeres, og ved å formidle resultatene på en god måte. For å være sikker på at jeg tok hensyn til disse behovene, har jeg fulgt de tre overordnede kravene som enhver forsker skal følge. Disse kravene er å trygge privatliv og nære relasjoner, beskytte mot skade og urimelig belastning, og å sikre frihet og selvbestemmelse (De nasjonale forskningsetiske komiteene 2009).

For å tilfredsstille disse overordnede kravene er det utarbeidet noen retningslinjer som må følges av forskeren. Det første av disse er informert samtykke (Tiller 1988). Vi kan dele informert samtykke inn i fire hovedkomponenter: Kompetanse, frivillighet, full informasjon og forståelse (Jacobsen 2005). I følge Jacobsen (2005) Alle mine respondenter er meget kompetente og oppegående, og kravet om kompetanse ble derfor ikke et tema. Alle sammen jobber daglig med å fremme fotballen i Trøndelag og virket derfor positive til å delta i en slik undersøkelse, de stilte derfor opp av egen fri vilje. For å tilfredsstille kravet om full informasjon, fikk alle respondentene vite at dette var en bacheloroppgave om differensiering i fotballen, og hva svarene fra undersøkelsen skulle brukes til.

Like viktig som informert samtykke er krav om privatliv. Dette innebærer at undersøkelsesobjektet har krav om anonymitet om ønskelig (Jacobsen 2005). Samtlige av respondentene ble spurt om de ønsket å være anonyme, men det skal presiseres at alle aksepterte å bli sitert med navn. Anonymitet var derfor ikke nødvendig, og navnene blir derfor benyttet gjennom hele teksten. Respondenten har også krav om at dataen som blir presentert er i samsvar med svarene som blir gitt under intervjuene (Jacobsen 2005).

3.7 Mangler i oppgaven

Det at fire personer ble intervjuet vil naturligvis øke validiteten til undersøkelsen, men fire personer er likevel ikke veldig mange, og samtlige av disse fire jobber i Trondheim. Man burde derfor være forsiktig med å generalisere resultatene fra en kvalitativ undersøkelse som denne til resten av Norge. Som intervjuobjekter har jeg kun valgt meget kompetente personligheter innen fotballen, det vil si at undersøkelsen ikke tar høyde for den vanlige foreldretreneren sine meninger om det respektive emnet.

I den ferdighetsbaserte delen som skal identifisere forskjellene på de beste og de mindre gode spillerne tar ikke undersøkelsen høyde for posisjon på banen. For en forsvarsspiller kan for eksempel duellstyrke og taklinger være viktig, mens en ving har i større grad behov for fart og dribbleferdigheter. Keepere er heller ikke inkludert i undersøkelsen.

4.0 Resultat

4.1 Om respondentene

Hugo Pereira kommer fra Portugal, og har jobbet som fotballtrener i 10 år. Han har selv spilt fotball i andredivisjon i Portugal, og har tatt sin 10 år lange fotballutdannelse i Benfica. Pereira kom til Rosenborg i 2014, og jobber nå som trener for Rosenborg G16. Mads Rino Pettersen har en mastergrad i idrettsfysiologi, samt utdannelse innen pedagogikk. Han har UEFA B lisens trenerkurs, og går for øyeblikket UEFA B lisens spillerutviklingskurset. Pettersen er nå hovedtrener for Trondheims-Ørn U20. Frank Robert Saltvik har tidligere spilt fotball for A-laget til Ranheim, og har vært trener i omtrent 20 år. Saltvik er for øyeblikket sportslig leder i Ranheim bredde, men har likevel sterke relasjoner til Ranheim topp. Tarjei Nerbø Smågesjø har vært fotballtrener siden 1996 på forskjellige nivå fra smågutter til Toppserien kvinner, aldersbestemte landslag, og har stort sett alle lisenser som er innen trener utdanning. Han har også jobbet i Trøndelag Fotballkrets i 7 år med spillerutvikling, og jobber for øyeblikket som spillerutvikler for ungdom i alderen 13-16 år i NFF Trøndelag.

4.2 Differensiering

Når det kommer til forklaring av hva begrepet differensiering faktisk er hadde Smågesjø følgende å si: «Det handler om å individualisere og å gi utfordringer i forhold til individets mestringsnivå, å prøve og finne det». Smågesjø forklarer at differensiering handler om at spillerne skal få utfordringer på eget nivå slik at alle har like forutsetninger for å oppnå mestring. Alle mine respondenter delte den samme begrepsforståelsen. Det var også stor enighet om at det skal differensieres, og Pereira forklarer at «du må bruke differensiering i alt du gjør». Gjennom undersøkelsen kom det fram at det i hovedsak var to metoder som utpekte seg som de mest kjente blant folk flest, nemlig feedback og nivåinndeling av grupper. Jeg spurte likevel respondentene hvilke metoder man kan bruke for å differensiere, og resultatene viste at differensiering er enormt mye større enn dette. Under intervjuet presenterte Saltvik en liste over 22 forskjellige metoder å differensiere på:

Tabell 1- Metoder for differensiering

Metoder for differensiering

Dele inn i homogene grupper

Dele inn i heterogene grupper

Inkludering

Organisert henting

Rekonvalesens

Medbestemmelse: Posisjon på banen

Medbestemmelse: Rolletrening

Medbestemmelse: Treningsmengde

Medbestemmelse: Målsetting

Medbestemmelse: Andre idretter

Medbestemmelse: Totalbelastning

Hospitering

Øvelsesvalg

Egentrening

Spilletid i kamp

Feedback

Betingelser

Tid og rom, kraft og flyt i spillet

Observasjon

Videoanalyse

Spillersamtale

Hvor mye du kan pushe spillerne

Hva betyr dette?

Dele inn grupper med likt ferdighetsnivå

Dele inn i grupper med forskjellig nivå

Gi enkelte ekstra oppfølging for å inkludere dem i laget

Noen spillere må hentes til trening

Oppfølging av skader og sykdom

La spillerne bestemme hvor de vil spille

Forsvarspillerne trener sammen etc.

Gi tilbud om ekstratreninger

Spillerne deltar i avgjørelser om målsetting

Enkelte ønsker å delta i andre idretter

Enkelte må tørre å stå over treninger når belastningen blir for stor

Å spille for bedre lag enn eget

Treneren kan kjøre to øvelser samtidig, spilleren kan selv være med å bestemme hvor han vil delta

Spilleren trener for seg selv

La noen spiller mer enn andre

Gi spillerne forskjellig feedback

Eksempel: Hver gang du får ballen så må du drible den første som går på deg.

Eksempel: Skal man spille på stor eller liten bane?

Følge ekstra med på enkelte spillere

For å vise spilleren eksempler

Gjøres med en og en spiller av gangen

Noen kan pushes mer enn andre

Differensiering er et veldig vanskelig tema og jobbe med fordi du trenger en balanse av hva gruppen har behov for som en helhet, og hva de enkelte individene trenger, det

forteller Pereira. Derfor er det viktig at man oppnår en god forståelse av hvordan differensiering skal praktiseres før man benytter seg av det. Pettersen forklarer at en metode å differensiere på er nivåinndeling der spillerne i hovedsak spiller med andre som er på samme nivå, men at det er muligheter for rokkeringer på disse gruppene. Han forklarer denne metoden på følgende måte:

Man snakker ofte om en modell der man skal spille litt med spillere som er bedre enn seg, litt med de på samme nivå, og litt med spillere som er litt dårligere slik at man føler at man er best noen ganger (Pettersen).

Hensikten med å spille med spillere på forskjellige nivåer er at man noen ganger skal få prøve seg på nivået over for å gå litt utenfor egen komfortsone, noen ganger skal man spille med jevn gode spillerne, og noen ganger skal man oppnå mestring og selvtillit ved å spille med antatt dårligere spillere. Dette kan for eksempel være hospitering, det forteller Pettersen.

Den andre metoden Pettersen nevnte var feedback. «Dette omhandler hva du gir feedback på, og hvordan du gir feedback til ulike spillere. Vi kaller dette for tilpasset opplæring» (Pettersen). Både Saltvik og Pereira mener at feedback er en viktig del av differensieringen. Saltvik forklarer hvordan feedback skal brukes i differensieringen på følgende måte:

Forskjellige spillere trenger forskjellig type feedback. En spiller med lite kompetanse trenger forsterkning på at det du gjør nå er riktig inntil de har lært såpass mye at de begynner å få egne tanker, da kan feedbacken være mer veiledende. Rett og slett å være spesifikk i feedbacken (Saltvik).

Saltvik forklarer videre at feedbacken skal være irettesettende, korrigerende, instruerende, og forsterkende på det du er god på. Dette sitatet fra Saltvik er et eksempel på hvordan man differensierer feedbacken ved å gi forskjellig feedback etter enkeltindividenes behov.

Ut ifra hva respondentene forteller finnes det åpenbart flere metoder å differensiere på under trening, og ifølge Saltvik vil det være umulig å ikke benytte seg av noen av dem. Saltvik oppsummerer dette på følgende måte: «Kort oppsummert så driver alle differensiering hele tiden, problemet er bare at man er ikke bevist på hva man velger å gjøre for å oppnå hva». Grunnen til at liten grad av bevissthet er et problem kommer som en følge av at trenere ikke alltid tenker gjennom hvorfor de gjør som de gjør. Dette kan igjen føre til at resultatet av differensieringen blir tilfeldig, det forteller Saltvik.

Under kamp kan differensiering oppleves som utfordrende for mange, for i hvor stor grad skal man egentlig differensiere i kamp og hvordan kan dette eventuelt gjøres? Til dette hadde Smågesjø følgende kommentar:

Hvis vi snakker om matching i kamper grenser vi litt opp mot jevnbyrdighet, for meg er differensiering på trening et virkemiddel for å gi den enkelte utvikling. Man gjør det i kamp også, men det viktigste virkemiddelet er differensiering på trening, på kamp skal det være mer jevnbyrdig (Smågesjø).

Smågesjø forklarer videre at dette er viklet opp imot det at kampene skal være jevne, altså at man skal spille mot jevngode motstandere. Det å spille mot lag som er jevngode er både morsommere og mer lærerikt. Likevel mener han at differensiering i hovedsak brukes på treningsfeltet.

Saltvik på sin side mener at differensiering også kan brukes i relativt høy grad i kamp, og argumenterer med at både feedback og spilletid er former for differensiering.

Det kan være spillere som takler å overføre det som blir gjort på trening til kamp, og det er noen som ikke takler det. De som takler denne overføringen kan stå lenge på banen og få flytende coaching mens de spiller, mens de som ikke takler det burde gå forttest mulig av og forttest mulig inn slik at de får feedback og forståelse mens de sitter på benken (Saltvik).

Saltvik mener ikke nødvendigvis at spillerne skal gå av banen fordi de ikke er gode nok, men at det i enkelte tilfeller kan være hensiktsmessig for deres del at de blir tatt av for å få feedback før de kommer innpå igjen. I følge Saltvik er det ofte slik at noen spillere er mottakelig for aktiv feedback mens de spiller, mens andre er veldig inn i sin egen sone ute på banen og får derfor ikke alltid med seg feedbacken som blir gitt. En måte å differensiere på kan derfor være å oftere bytte ut de spillerne som ikke er mottakelig for feedback mens de spiller, slik at de kan få tilbakemeldinger i det de er på sidelinjen. Disse spillerne kan derfor byttes forttest mulig ut, for så å komme forttest mulig inn igjen.

Når det kommer til bakdeler med differensiering var det relativt stor enighet blant respondentene om at dersom differensieringen gjennomføres på en god måte vil det ikke være noen bakdeler med selve differensieringen.

Bakdelen med differensiering er at når du skal sette laget sammen til en spillsituasjon så kan det oppstå utfordringer fordi det er stor forskjell på mestrings

nivået. Det kan oppleves som en bakdel, men det er veldig vanskelig for meg å se noen bakdeler i det hele tatt med prinsippet om å differensiere (Smågesjø).

Smågesjø framhever her at det finnes en viss mulighet for at det kan oppstå uenigheter i gruppa, men konkluderer med at dersom differensieringen blir utført på en god måte vil ikke dette være noe problem.

De tre grunnverdiene til NFF: Medbestemmelse, differensiering og breddeformelen viste seg å være sterkt knyttet sammen. Resultatene viser at medbestemmelse kan regnes som en måte å differensiere på, fordi man kan la de enkelte spillerne være delaktig i avgjørelser vedrørende for eksempel egne målsettinger og posisjon på banen. Pereira påstår at medbestemmelse er en essensiell del av utviklingen, og at dette i stor grad kan utføres gjennom kontinuerlige spillersamtaler. En av faktorene spillerne kan være med å bestemme er deres individuelle målsettinger. Pereira forteller videre at:

Vi har spillersamtaler med guttene for å finne deres individuelle mål, og vi må finne individuelle mål i forhold til spillernes forventninger. Derfor må vi når målene settes være rettferdige ovenfor spillerne og sette mål som er utfordrende, men oppnåelige. Når du setter opp målene må du sette dem opp i forhold til hva de kan gjøre akkurat nå og ikke hva de ikke kan gjøre (Pereira).

Andre faktorer spillerne selv kan være med å bestemme er for eksempel posisjon på banen, om man skal hospitere til andre nivå eller ikke, totalbelastning i form av at de må tørre å stå over treninger dersom de føler totalbelastningen blir for stor, om de ønsker ekstratreninger eller ikke, osv., det forteller Saltvik.

Pettersen hevder at det viktigste innen differensiering er at man klarer å se alle utøverne/menneskene slik at både de som er på et høyt ferdighetsnivå, men også de som er på et lavt ferdighetsnivå skal trives med fotballen. Dette beviser hvordan differensiering og breddeformelen henger sammen, da differensiering tilpasser aktiviteten etter enkeltindividenes nivå slik at man har større sjanse for å oppnå trygghet og mestring, som ifølge Pettersen fører til trivsel. Breddeformelen beviser på mange måter at differensiering ikke bare er noe man gjør for at de beste spillerne skal ta steget opp på et høyere nivå, men også for at de på et lavere nivå skal oppleve mestring ved å spille mot jevn gode motstandere.

Smågesjø forklarer at selektering er en form for differensiering etter som det handler om å tilpasse aktiviteten etter enkeltindividene. Videre forklarer Smågesjø følgende:

Når det blir statisk, altså at ting er bestemt og at det er faste treningsgrupper, da er man over på selektering. Det å drive differensiering vil si at man har en mer dynamisk tilnærming til at folk endrer atferd over tid (Smågesjø).

Om man skal differensiere ved å dele inn i forskjellige lag er det viktig at spillerne får utfordret seg på forskjellige nivå. Noen ganger burde de spille på eget nivå eller lavere, mens andre ganger burde de få utfordret seg ved å spille med den beste gruppa, det forteller Smågesjø. Saltvik forklarer her at medbestemmelse er en viktig del av oppdragelsen, og mener derfor at spillerne selv burde være med å bestemme hvem de skal trene med.

Det kommer fram av intervjuene med Pereira og Pettersen at de også mener det er viktig å ivareta alle ved å drive differensiering, men de forteller begge to at de speider etter talentfulle spillere fra andre lag i nærområdet for så å gi de beste tilbudet om å spille for dem. Dette vil være en form for selektering. Pettersen forklarer her at «det er vanskelig å plukke ut talentene i ung alder», og forklarer dette med at det ikke er sikkert at de som er gode i ung alder blir de beste i voksen alder.

4.3 Ferdigheter

For toppklubbene som skal foreta en slik type selektering vil det være viktig å vite hva man skal se etter i en ung spiller. Pereira hadde følgende meninger om hvordan man skal gå fram når man skal identifisere talentene.

Når du ser en god spiller er det ofte fordi han er rask, god med ballen, eller veldig involvert i spillet, men det første du må se etter er om dette bare er et resultat av at spilleren er tidlig fysisk utviklet, eller er det noen annet ved siden av det å være mer utviklet. Det er det første spørsmålet jeg stiller (Pereira).

Når det kommer til hvilke ferdigheter man burde se etter i et talent var det visse ulikheter i svarene respondentene kom med. Smågesjø mener her at «det å være god til å drible og å score mye mål ikke nødvendigvis betyr at man er en god fotballspiller dersom man ikke greier å forholde seg til andre», og framhever med det evnen til å spille med andre og de sosiale ferdighetene. Pereira på sin side mener at tekniske ferdigheter og beslutningstaking er de mest sentrale, mens Pettersen framhever den indre motivasjonen spillerne har til å

trene mye, og argumenterer med at «det går med veldig mye tid på trening, og du velger bort mye av sosiale ting. Saltvik mener at fotballen er såpass kompleks at han ikke ønsker å trekke fram en ferdighet som viktigere enn en annen. Selv om de trakk fram forskjellige ferdigheter som de viktigste, var de imidlertid relativt samkjørte om at man må ha god spillforståelse og et godt teknisk repertoar i grunn om man skal bli god.

Det viste seg derimot at enigheten rundt hva som kommer til å bli viktig i framtiden var større. Fotballen er i stadig forandring, og det er ikke sikkert at de ferdighetene som er viktige nå blir de viktigste i framtiden. I et forsøk på å belyse dette forteller Pettersen følgende.

Jeg tror at den største forskjellen blir i oppfattelsesevnen, at du må se situasjonene før de er der, hvis ikke er du for seint ute. Fotball er nesten den eneste idretten der det er lov å tjuvstarte og det må du utnytte, så innimellom må du starte på løpet og satse på at ballen kommer (Pettersen).

Saltvik har her mange av de samme meningene som Pettersen og vektlegger i stor grad persepsjon og spillforståelse. Saltvik forteller at «det å kunne tolke klima, kunne forutse hva som kommer til å skje er viktig». Samtidig påpeker samtlige av respondentene at tempoet i fotballen går fortere og fortere, Smågesjø forklarer dette på følgende måte «det som har endret seg er at samspill i et høyt tempo avgjør kamper, den strukturelle biten som vi var god på tidligere er ikke så gyldig lengre».

5.0 Diskusjon

5.1 Differensiering

Alle respondentene viste seg å være svært positive til prinsippet om å drive differensiering, Pereira går til og med så langt som å si at «du må bruke differensiering i alt du gjør». Dette var helt i samsvar med hva Larsen (2016) fortalte om at det skal differensieres. Larsen (2016) sin påstand om at «differensiering handler om å drive positiv forskjellsbehandling» kan derfor ansees som svært relevant ifølge resultatet fra denne undersøkelsen.

Under punkt 2.2 blir differensiering i hovedsak presentert som noe man kan gjøre ved å gjennomføre spillersamtaler, hospitere, dele inn i forskjellige grupper på treningene, eller i forhold til spilletid i kamp. Respondentenes beskrivelse av begrepet differensiering tyder likevel på at det er enormt mye større enn dette. Undersøkelsen tilsier at alt man gjør for å tilrettelegge for enkeltindividene i gruppa, altså at man gjør noe for noen spillere som man ikke gjør/gjør annerledes for noen andre er differensiering.

Det Rongland (2008) forklarer om at differensiering er former for oppsplitting eller utskilling av aktiviteter eller utøvere viste seg å være helt i samsvar med hva respondentene fortalte, og selv om resultatet tilsier at differensiering er mye større enn hva det blir presentert som under punkt 2.2, viste det seg at det å gjennomføre spillersamtaler, hospitering og lagsinndeling var viktige metoder for differensiering. Spillersamtaler er en måte å gi feedback til spillerne på, noe som sammen med lagsinndeling på treningene viste seg å være de to mest kjente metodene for differensiering. Dette beviser på mange måter relevansen av teorien til Rongland (2008) om at inndeling av lag etter nivå kan være en god måte og differensiere på.

Hvis man sammenfatter teoribidrag fra Norges fotballforbund med svarene fra Smågesjø ser vi at man helst burde velge motstandere som er på omtrent samme nivå som eget lag. Dette betyr ikke nødvendigvis at man kun skal spille mot jevngode lag. Svarene fra Pettersen tyder nemlig på at det innimellom kan være smart å spille mot motstandere som er bedre, slik at man har noe å strekke seg etter.

Det var noen uenigheter blant respondentene når det kommer til differensiering i kamp. Smågesjø forteller at differensiering i hovedsak skjer på trening, mens Saltvik mener også

burde brukes i kamp, men da først og fremst for å gi spillerne den feedbacken de behøver. Svarene fra Smågesjø og Saltvik tyder likevel på at det ligger noe i det Norges Fotballforbund (2013) skriver om å la spillerne spille omtrent like mye (det som ble kategorisert som alternativ en under punkt 2.2). Dette gjøres sannsynligvis for at alle spillerne skal få et like godt kamptilbud, og dermed like forutsetninger for å oppnå trygghet, mestring og trivsel, jf. Breddeformelen.

Slack & Parent (2006) sin påstand om at differensiering øker sannsynligheten for konflikt, kan av mange oppleves som et problem fordi man gir et enkeltindivid et tilbud som er særegent for den personen slik at det oppstår ulikheter i gruppa. Svarene fra respondentene tilsier likevel at dersom man lykkes 100% med differensieringen vil ikke dette være noe problem. Mye tyder derfor på at Slack & Parent (2008) sin påstand kan motbevises dersom differensieringen blir utført riktig. Det er også sannsynlig at dersom en spiller får utfordringer tilpasset eget mestringsnivå vil de andre spillerne få egne utfordringer tilpasset deres mestringsnivå. Når man sammenligner svarene fra respondentene med påstanden til Slack & Parent (2008) ser man altså at det er visse ulikheter. En mulig forklaring på dette kan være at dersom treneren ikke lykkes 100% med differensieringen kan det oppstå konflikter i spillergruppa.

Under punkt 2.1 blir de tre grunnverdiene presentert som tre forskjellige verdier som har til hensikt å tilpasse aktiviteten slik at alle spillerne får oppfylt sine behov. Ut ifra hva respondentene forklarer tyde mye på at disse verdiene er sterkt knyttet sammen. Medbestemmelse kan være en måte å differensiere på, fordi den enkelte spilleren får muligheten til å bestemme selv hva han/hun skal gjøre, altså at det tas spesielle hensyn til enkeltindividet hvilket er selve grunnpilaren i differensiering. Det Pettersen forteller om at differensiering er til for å oppnå trygghet og mestring tyder på at også breddeformelen er sterkt knyttet opp imot differensiering. Resultatene fra denne undersøkelsen viser derfor at de tre grunnverdiene er mye mer sammensatt enn det de blir presentert som under punkt 2.1.

Når det kommer til selektering var det noen ulikheter mellom teorien til Larsen (2016) og svarene fra respondentene. Larsen (2016) skriver at selektering og differensiering er to forskjellige ting, mens Smågesjø forklarer at selektering er en form for differensiering. Begge to mener at selektering er enten når nivåinndelingen på treningene blir statisk, altså

at de beste trener for seg mens de antatt dårligste trener for seg, eller når noen får et mer eksklusivt tilbud enn andre. Mye tyder derfor på at de er samkjørte om hva selektering faktisk er. Det er derfor sannsynlig at uoverensstemmelsene her kun skyldes uenigheter rundt definisjonen av begrepet differensiering.

Det at Pereira og Pettersen forteller at de driver med selektering er nok et resultat av at de er trenere for toppklubbene i Trøndelag Fotballkrets, og må derfor velge inn de beste spillerne til sine klubber. Dette betyr ikke nødvendigvis at de velger noen spillere framfor andre innad i eget lag. Selv om Smågesjø og Saltvik også har tilknytning til toppfotballen, representerer de som nevnt også breddeidretten, og svarene de kommer med beviser at de ikke er tilhengere av å velge noen spillere framfor andre på breddenivå innen barne-/og ungdomsidretten. Hvis man sammenligner svarene fra Pereira og Pettersen med svarene fra Smågesjø og Saltvik, ser man altså at det er visse forskjeller på hvordan selektering praktiseres i toppidretten kontra breddeidretten. Både Pereira og Pettersen er som nevnt trenere på Rosenborg G16 og Trondheims-Ørn U20, mye kan derfor tyde på at selektering først finner sted i ungdomsårene og at man i barneårene i større grad skal ha døren åpen for alle.

5.2 Ferdigheter

Det Pereira forklarer om tidlig fysisk modning kan være et tegn på at de fysiske ferdighetene ikke nødvendigvis er noen god indikator på hvem som kommer til å bli gode i voksen alder, fordi de som ikke er godt fysisk utviklet i ung alder ofte kan få en forbedring rent fysisk i senere tid. Dette betyr ikke nødvendigvis at fysiske ferdigheter ikke er viktige, men at fysikken kan forandre seg mye i ungdomsårene.

Det at respondentene trekker fram forskjellige ferdigheter kan være en bekreftelse på at det ligger noe i det Saltvik forklarer om at fotballen er veldig kompleks. Svarene fra respondentene kan derfor tyde på at man må være god til det aller meste om man skal nå toppnivå. Det kan også bety at man kan ha forskjellige spisskompetanser, altså at noen skiller seg ut fordi de er gode teknisk, mens andre skiller seg ut fordi de har gode mentale ferdigheter. Det er likevel sannsynlig at den indre motivasjonen som Pettersen framhever er helt sentralt om man ønsker å nå toppnivå, hvilket beviser relevansen til teorien fra Bloom & Sosniak (1985) og Williams & Reilly (2000) om psykiske ferdigheter.

Når det kommer til framtidens fotball framhever både Pettersen og Saltvik persepsjon og spillforståelse. Dette kan tyde på at det Williams & Reilly (2000) skriver vedrørende at spillerne må bli bedre til å forutse handlingene til sine motstandere i forskjellige situasjoner på banen, kan bli veldig relevant for fotballen i framtiden. Det faktum at alle respondentene framhever tempo som en viktig faktor, kan tyde på at tempo i omstillingsfasen fra angrep til forsvar og fysiske ferdigheter som hurtighet og det å kunne utføre mange sprinter i løpet av en kamp også kan bli avgjørende. Det Russell & Kingsley (2011) skriver under punkt 2.4 om høyt tempo kan derfor vise seg å bli desto viktigere i tiden som kommer. Svarene fra respondentene kan tolkes som at det er en viss sammenheng mellom hvilke ferdigheter som blir framhevet, fordi dersom tempoet i spiller øker kan det tenkes at kravet om persepsjon og spillforståelse øker i takt med tempoet.

6.0 Konklusjon

Det å drive differensiering betyr at man legger til rette for enkeltspillerne slik at alle skal trives med fotballen, og alt som innebærer inndeling av grupper er differensiering. For å svare på forskningsspørsmålet kan vi konkludere med at alle trenere i barne-/og ungdomsfotballen differensierer. Differensiering skjer i hovedsak på trening, og benyttes for at alle skal få lik mulighet til å føle mestring. Det kan også differensieres på kamp, men gjerne i litt mindre grad og da kun for at spillerne skal få den feedbacken de behøver. Etter hva Saltvik forklarer under punkt 4.2 er det likevel sannsynlig at trenere ikke er beviste på hvorfor de differensierer. Dette kan oppleves som problematisk fordi inndelingen blir tilfeldig, noe som også fører til tilfeldig utfall. Liten grad av bevissthet kan derfor føre til at resultatet av differensieringen ofte baseres på flaks og uflaks.

Selektering er også en måte å differensiere på, og sammenfatting av teoribidrag fra Gil et al (2007) om at selektering er når en spiller blir valgt framfor en annen basert på ferdigheter, stemte overens med hva respondentene fortalte. Nå er det slik at tidlig selektering kan føre til at færre har sjansen til å bli god, fordi enkelte spillere fort kan bli oversett, noe som sannsynligvis er en del av årsaken til at man ikke ønsker å selektere i ung alder. I toppfotballen på ungdomsnivå vil likevel selektering være aktuelt, fordi toppklubbene ønsker å bedre både spillerne og eget lag.

Det viste seg at når toppklubbene foretar en slik type selektering kan det være smart å velge spillere som har god spillforståelse og et godt teknisk repertoar i grunn. Fotballen er likevel såpass kompleks at det å velge ut en type ferdighet som den viktigste var problematisk. Mye kan likevel tyde på at man burde se etter faktorer som indre motivasjon og lysten til å bli god. Uansett hvor god man er som ung, vil man ikke bli god som voksen dersom den indre motivasjonen ikke er tilstede.

Fotballen har i det siste blitt mye mer fysisk og ting går generelt forttere. Relevansen av hva Williams & Reilly (2000) forklarer vedrørende spillforståelse kan bli sentralt i framtiden, fordi man må være et steg foran motstanderne om man skal lykkes. Fotballen forandrer seg hele tiden, og faktum er at man ikke vet hvordan en kamp kommer til å se ut i fremtiden. Utfordringene som oppstår blant barne-/og ungdomstrenere kan derfor relateres til hvordan de kan forberede spillerne på å tilpasse seg forandringene som skjer i idretten. Det er derfor en mulighet for at man ikke kan forberede spillerne på en

hoveddrømme, men at man må forberede dem på å kunne tilpasse seg. Det er sannsynlig at spillere med god spillforståelse vil ha gode forutsetninger for å tilpasse seg framtidens fotball.

Om jeg skulle gjennomført en undersøkelse om samme tema på nytt, kunne det vært interessant å gjort en kvantitativ undersøkelse av de vanlige foreldretrenerne i fotballen for å høre hva de har å si om emnet. I et slikt studie kunne man i stor grad tatt tak i tema som trenertetthet og antall trenere, som sannsynligvis er et viktig tema innen differensiering. Det krever ofte flere trenere for å kunne følge opp hver enkelt spiller i stor nok grad, hvilket er et viktig prinsipp innen differensiering.

7.0 Referanseliste

Baker, J., J. Cote, & B. Abernethy. 2003. "Sport-specific practice and the development of expert decision-making in team ball sports". *Journal of applied sport psychology* 15(1): 12-25.

Bergo, Aksel, Pål Arne Johansen, Øyvind Larsen & Andreas Morisbak. 2011. *Ferdighetsutvikling i fotball: handlingsvalg og handling*, 1. utg. Oslo: Norges Fotballforbund.

Bloom, B. Samuel, & Lauren A. Sosniak. 1985. *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.

Bryman, A. 2006. "Integrating quantitative and qualitative research: how is it done?". *Qualitative research* 6(1): 97-113.

Carey, J. W., M. Morgan, & M. J. Oxtoby. 1996. "Intercoder agreement in analysis of responses to open-ended interview questions: Examples from tuberculosis research". *Cultural anthropology methods* 8(3): 1-5.

De nasjonale forskningsetiske komiteene. 2009. «Krav om respekt for menneskeverdet». (Lest 07.01.2016).

<https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/b.-hensyn-til-personer-5---18/>

Dreier, Sverre, Andreas Morisbak & Terje Skarsfjord. (2008). *Fotballferdigheten*, 1. utg. Oslo: Akilles Forlag.

Flem, Andre Hottran. 2009. «Ungdomsfotballens tre grunnverdier». (Lest 01.21.2016).

http://gamle.fotball.no/Barn_og_ungdom/Ungdomsfotball/Retningslinjer/Ungdomsfotballens-tre-grunnverdier/

Gil, S. M., J. Gil, F. Ruiz, A. Irazusta, & J. Irazusta. 2007. "Physiological and anthropometric characteristics of young soccer players according to their playing position: relevance for the selection process". *The Journal of Strength & Conditioning Research* 21(2): 438-445.

- Helsen, W. F., Starkes, J. L., & Van Winckel, J. 2000. "Effect of a change in selection year on success in male soccer players". *American Journal of Human Biology* 12: 729-735.
- Huijgen, B. C. H., M. T. Elferink-Gemser, A., C. Visscher. 2013. "International Journal of Sports Medicine". *Epub ahead of print*.
- Jacobsen, I. D. 2000. *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, 1. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.
- Jacobsen, I. D. 2005. *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS.
- Jacobsen, I. D. 2015. *Hvordan gjennomføre undersøkelser?: Innføring i samfunnsvitenskapelig metode*, 3. utg. Oslo: Cappelen Damm.
- Jankovic, S., B. R. Matkovic, & B. Matkovic. 1997. "Functional abilities and process of selection in soccer". In *Communication to the 9th European Congress of Sports Medicine* 23-26.
- Larsen, Øyvind. 2016. "Hva differensiering er og ikke er". (Lest 26.01.2016).
<http://www.fotballtreneren.no/spillerutvikling/hva-differensiering-er-og-ikke-er>
- Norges Fotballforbund. 2009. «Ungdomsfotball». (Lest 05.02.2016).
http://gamle.fotball.no/Barn_og_ungdom/Ungdomsfotball/
- Norges Fotballforbund. 2010. *Virkemidler for trygghet og mestring*. (Lest 23.05.2016).
http://gamle.fotball.no/Barn_og_ungdom/Barnefotball/Retningslinjer/Virkemidler-for-trygghet-og-mestring/
- Norges Fotballforbund. 2013. *Flest mulig, lengst mulig, best mulig: Den store barne- og ungdomsfotballboka*, 3. utg. Oslo: Akilles Forlag.
- Panfil, R., Z Naglak, T Bober, & E. W. M. Zaton. 1997. "Searching and developing talents in soccer: A year of experience". In *Proceedings of the 2nd Annual Congress of the European College of Sport Science*.

- Roaas, T., V. 2011. «Sorry gutten min, du blir ikke valgt!: om aspekter ved utvelgelse og utvikling av unge guttefotballspillere» 44-50.
- Ronglan, Lars Tore. 2008. *Lagspill, læring og ledelse: Om lagspillenes egenart*, 1. utg. Oslo: Akilles Forlag.
- Russell, Mark, and Michael Kingsley. 2011. "Influence of exercise on skill proficiency in soccer". *Sports Medicine* 41(7): 523-539.
- Slack, Trevor, Milena M. Parent. 2006. *Understanding sport organizations: The Application of Organization Theory*, 2. Utg. Human Kinetics.
- Strauss, A., & J. Corbin. 1990. *Basics of qualitative research*, 15. utg. Newbury Park, CA: Sage.
- Tiller, P. O. 1988. «Barn som sakkyndige informanter: Om forholdet mellom barnets verden og den voksnes intervjuer». *Sosialforskningsinstituttet*.
- Vrljic, K., & C. J. Mallett. 2008. "Coaching knowledge in identifying football talent". *International Journal of Coaching Science* 2(1): 63-81.
- Williams, A. M., & T. Reilly. 2000. "Perceptual skill in soccer: Implications for talent Identification and development". *Journal of sports sciences* 18(9): 737-750.
- Williams, A. M., D. Lee & T. Reilly. 1999. "A qualitative analyses of matches played in the 1991-92 and 1997-98 seasons". *London: The Football Association*.

Vedlegg

Intervju guide

1. Kan du fortelle kort om din bakgrunn?
2. Hva er din nåværende rolle, og hvilke kvalifikasjoner har du som gjør at du egner deg til denne rollen?
3. Kan du fortelle kort hva differensiering i fotballen er?
4. Hvordan kan differensiering brukes til å tilrettelegge for utvikling i barne-/og ungdomsfotballen?
5. Hvilke fordeler og ulemper finnes ved differensiering?
6. Burde klubbene drive med differensiering, og eventuelt i hvilken alder burde de begynne med dette?
7. Hvilke metoder kan man bruke for å differensiere på treninger og i kamp?
8. Hvordan kan man få til at alle spillerne føler at de blir sett?
9. Hva er dine meninger om det å drive selektering?
10. Hvor går skillet mellom differensiering og selektering?
11. Har du noe å tilføye før vi går videre?
12. Hva kjennetegner de beste spillerne, hva er et talent slik du ser det?
13. Hvilke ferdigheter mener du er de viktigste et talent kan ha?
14. Ser du noen likhetstrekk ved talent du identifiserer?
15. Har dette endret seg over tid (eventuelt hva blir viktig i framtiden)?
16. Har du noe å tilføye?